Eiropas Parlaments
2024-2029

Sieviešu tiesību un dzimumu līdztiesības komiteja

2024/2019(DEC)

21.2.2025

ATZINUMS

Sniegusi Sieviešu tiesību un dzimumu līdztiesības komiteja

Budžeta kontroles komitejai

par Eiropas Savienības 2023. finanšu gada vispārējā budžeta izpildes apstiprināšanu, III iedaļa — Komisija, izpildaģentūras un devītais, desmitais un vienpadsmitais Eiropas Attīstības fonds
(2024/2019(DEC))

Atzinuma sagatavotāja: *Lina Gálvez*

PA_NonLegDec

ATZINUMS

Sieviešu tiesību un dzimumu līdztiesības komiteja aicina par jautājumu atbildīgo Budžeta kontroles komiteju rezolūcijas priekšlikumā, ko tā pieņems, iekļaut turpmāk minēto:

A. tā kā dzimumu līdztiesība un nevienlīdzības izskaušana ir Eiropas Savienības pamatvērtības, kā noteikts Līguma par Eiropas Savienību 2. pantā; tā kā vīriešu un sieviešu līdztiesība ir viena no Savienības pamatvērtībām un Savienība ir apņēmusies veicināt dzimumu līdztiesību visās savās darbībās, kā noteikts Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 8. pantā, ieviešot tādus principus kā integrēta pieeja dzimumu līdztiesības nodrošināšanai un dzimumu līdztiesības principa ievērošana budžeta plānošanā, un kā noteikts Eiropas Savienības Pamattiesību hartā;

B. tā kā Eiropas Komisija ir pastiprinājusi savu apņemšanos veicināt līdztiesības savienību, kas pausta Komisijas paziņojumā Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai, ar kuru tiek uzsākta Dzimumu līdztiesības stratēģija 2020.–2025. gadam saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 8. pantu;

C. tā kā Digitālās izglītības rīcības plāns 2021.–2027. gadam būs īpaši vērsts uz to, lai palielinātu sieviešu, tostarp sieviešu uzņēmēju, iekļaušanu digitālajās un zinātnes, tehnoloģijas, inženierzinātnes un matemātikas (*STEM*) studiju jomās un karjerā; tā kā turpmākajiem finansēšanas mehānismiem būtu jāveicina šāda plašāka sieviešu un meiteņu iekļaušana;

D. tā kā saskaņā ar Eiropas Noziedzības novēršanas tīkla datiem programmas *Daphne* mērķi bija un joprojām ir atbilstoši tām vajadzībām, kuru dēļ tie tika noformulēti, t. i., bērnu, jauniešu un sieviešu aizsardzība pret vardarbību un tās novēršana;

E. tā kā Savienībai ir iespējas uzlabot savu pieeju līdztiesības veicināšanai, īstenojot attiecīgu politiku, tiesību aktus un finansēšanas mehānismus; tā kā Eiropas Parlaments ir vairākkārt aicinājis Komisiju veicināt un īstenot integrētu pieeju dzimumu līdztiesības nodrošināšanai, tostarp dzimumu līdztiesības principa ievērošanu budžeta plānošanā un ietekmes uz dzimumu līdztiesību novērtējumus, visās Savienības politikas jomās;

F. tā kā dzimumu līdztiesību Savienībā ir negatīvi ietekmējusi pretreakcija pret dzimumu līdztiesību un sieviešu tiesībām, jo īpaši seksuālās un reproduktīvās veselības un ar to saistīto tiesību (SRVT) jomā vairākās dalībvalstīs; tā kā seksuālās un reproduktīvās veselības un ar to saistīto tiesību (SRVT) aizsardzība un veicināšana ir būtiska, lai panāktu pilnīgu dzimumu līdztiesību un garantētu sieviešu tiesības patstāvīgi pieņemt lēmumus par savu ķermeni; tā kā pret dzimumu līdztiesību un pret abortiem vērstās kustības Eiropā kļūst arvien skaļākas un ietekmīgākas; tā kā šīs kustības ir labi finansētas un labi organizētas un nākotnē, visticamāk, radīs lielāku spiedienu uz sieviešu tiesībām; tā kā sievietes nesamērīgi ietekmē arī citas pašreizējās krīzes, piemēram, klimata krīze, bruņoti konflikti un dzīves dārdzības pieaugums; tā kā šie faktori vēl vairāk padziļina nevienlīdzību un kavē progresu virzībā uz dzimumu līdztiesību;

G. tā kā Eiropas Savienības Pamattiesību harta ne tikai nostiprina dzimumu līdztiesību, bet

arī aizsargā cilvēka cieņu un aizliedz jebkāda veida diskrimināciju, tostarp diskrimināciju seksuālās orientācijas un dzimumidentitātes dēļ,

1. pauž nopietnas bažas par to, ka Savienības budžetā nav pievērsta uzmanība sieviešu un meiteņu aizsardzībai pret jebkāda veida vardarbību; pauž nožēlu par to, ka trūkst sadalītu datu par dzimumbalstītu vardarbību, un mudina pienācīgi un ātri īstenot Direktīvas par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē apkarošanu[1] 44. pantu; aicina Komisiju un dalībvalstis pēc iespējas drīzāk un katrā ziņā visos jaunajos tiesību aktos un pārskatīšanās izvērtēt iespējas paplašināt un uzlabot savāktos datus, jo īpaši nolūkā novērst atkārtotus vai paredzamus nodarījumus; mudina veikt obligātus ietekmes uz dzimumu līdztiesību novērtējumus, kuru mērķis ir nodrošināt aizsardzību pret vardarbību, un šajā nolūkā uzraudzīt attiecīgajos tiesību aktos paredzēto pasākumu efektivitāti;

2. uzsver, ka dzimumu līdztiesības perspektīva būtu jāintegrē un jānodrošina visās politikas jomās, jo īpaši ņemot vērā dažādo pašreizējo klimata, enerģētikas un sociālo krīžu multiplo ietekmi uz dzimumiem, un īpaša uzmanība jāpievērš seksuālajai un reproduktīvajai veselībai un ar to saistītajām tiesībām (SRVT) un pretreakcijai pret dzimumu līdztiesību un sieviešu tiesībām vairākās dalībvalstīs un visā pasaulē; tādēļ atkārtoti aicina visos budžeta procesa posmos īstenot dzimumu līdztiesības principa ievērošanu budžeta plānošanā;

3. uzsver, ka LGTBIQA+ personu vajāšanas dēļ ir jāpiešķir pietiekams budžets pasākumiem, kuru mērķis ir apkarot LGTBIQA+ fobiju, piemēram, telefona līnijām, kas domātas konsultācijām un uzmanībai;

4. atzīst Savienības apņemšanos integrēt dzimumu līdztiesības aspektu un nepieciešamību turpināt koncentrēties uz vardarbības pret sievietēm un meitenēm apkarošanu ES, tostarp izmantojot informācijas kampaņas; atgādina, ka katra trešā sieviete ES dzīves laikā saskaras ar dzimumbalstītu vardarbību, tostarp fizisku, seksuālu un psiholoģisku vardarbību vai vardarbības draudiem[2]; uzsver nepieciešamību atkārtot, ka izvarošana joprojām ir viens no izplatītākajiem cilvēktiesību pārkāpumiem, Eiropas līmenī steidzami izstrādāt vienotu izvarošanas definīciju, pamatojoties uz piekrišanas trūkumu, un paredzēt valstu tiesību aktos vienotu sankciju minimumu; atkārtoti norāda, ka jebkuras dzimumattiecības bez piekrišanas ir visās ES dalībvalstīs jāklasificē kā izvarošana;

5. atkārtoti norāda, ka seksuālā un reproduktīvā veselība un ar to saistītās tiesības (SRVT) ir cilvēka pamattiesības un to īstenošana ir būtisks cilvēka cieņas aspekts un priekšnoteikums dzimumu līdztiesības panākšanai; aicina īstenot stingrus Eiropas centienus, lai aizsargātu mūsu pamatvērtības, piemēram, vienlīdzīgas tiesības uz ķermeņa autonomiju un piekļuvi seksuālās un reproduktīvās veselības pakalpojumiem un ar to saistītajām tiesībām, tostarp drošiem un likumīgiem abortiem; uzsver, ka ir jāpalielina budžeta piešķīrumi, kas atbalsta seksuālās un reproduktīvās veselības un ar to saistīto tiesību vispārēju ievērošanu un pieejamību, tostarp piekļuvi bezmaksas, drošiem un likumīgiem abortiem un citiem būtiskiem reproduktīvās veselības

[1] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202401385
[2] https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/eu-gender_based_violence_survey_key_results.pdf

pakalpojumiem;

6. atzinīgi vērtē dzimumu līdztiesības principa budžeta plānošanā metodikas izstrādi un īstenošanu; atkārtoti norāda, ka ir jāturpina attīstīt un uzlabot tā piemērošanu; aicina uzlabot salīdzināmu, pa dzimumiem sadalītu datu vākšanu, ziņošanu par tiem un novērtēšanu visu attiecīgo ES politikas jomu kontekstā; mudina Komisiju to uzskatīt par prioritāti;

7. pauž bažas par pieaugošajiem finanšu riskiem, ko rada Krievijas agresijas karš pret Ukrainu, un tā ietekmi uz sievietēm; atzīst sieviešu neaizsargāto stāvokli kara apstākļos un konfliktu zonās un aicina par prioritāti noteikt politiku, kas aizsargā bērnus, sievietes un ģimenes, jo īpaši nodrošinot palīdzību konflikta situācijās un piekļuvi veselības aprūpes pakalpojumiem, tostarp ārkārtas kontracepcijai, seksuāli transmisīvo infekciju testēšanai, pēcekspozīcijas profilaksei un piekļuvei drošai un likumīgai aborta aprūpei; nosoda ar konfliktiem saistītu dzimumu vardarbību, tostarp seksuālu vardarbību un izvarošanu kā kara ieroci; aicina aizsargāt un atbalstīt sievietes un paredzēt cilvēku tirdzniecības un seksuālas ekspluatēšanas novēršanas pasākumus jo īpaši tad, kad tiek sniegta palīdzība konfliktu situācijās un piekļuve veselības aprūpes pakalpojumiem, tostarp piekļuve drošiem un likumīgiem abortiem;

8. atgādina, ka sieviešu un vīriešu ar invaliditāti līdzdalība darba tirgū ir ievērojami zemāka nekā personām bez invaliditātes; aicina veikt atbilstīgus pasākumus, lai risinātu šo jautājumu;

9. atbalsta Apvienoto Nāciju Organizācijas iniciatīvas "Spotlight" mērķi izbeigt vardarbību pret sievietēm un meitenēm un pievērsties vajadzībām, kas ir aktuālas neaizsargātām grupām, piemēram, tādu kaitīgu paražu kā sieviešu dzimumorgānu kropļošana vai bērnu laulības upuriem, un uzsver, ka šiem pasākumiem ir jāattiecas arī uz LGBTIQA+ sievietēm; mudina Komisiju pārtraukt finansēt tādas kustības Savienībā un ārpus tās, kas veicina sieviešu apspiešanu jebkādā veidā un cita starpā rīko kampaņas pret pamattiesību, tostarp sieviešu tiesību un SRVT, ievērošanu; mudina Komisiju un dalībvalstis pastiprināt izpratnes veicināšanas kampaņas pret dzimumbalstītu vardarbību un diskrimināciju, tajās skaidri iekļaujot izglītojošus centienus apkarot LGBTIQA+ fobiju un veicināt seksuālās un reproduktīvās tiesības; aicina visās dalībvalstīs izstrādāt visaptverošas un vecumam atbilstošas izglītības programmas par seksualitāti un attiecībām, kuru mērķis ir veicināt dzimumu līdztiesību, izpratni par piekrišanas jēdzienu un cieņu pret daudzveidību;

10. aicina nodrošināt lielāku atbalstu no ES budžeta sievietēm, kurām pašlaik ir ierobežotas iespējas tikties ar citiem un attīstīt prasmes, un šajā nolūkā īstenot, piemēram, mentorēšanas programmas vai profesionālos tīklus visās Eiropas ekonomikas nozarēs;

11. atgādina, ka saskaņā ar LES 11. panta 2. punktu ES iestādēm ir jāuztur atvērts, pārredzams un strukturēts dialogs ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām un pārstāvības apvienībām, un šajā sakarībā jo īpaši uzsver, ka struktūrfondu sekmīga īstenošana ir priekšnoteikums, lai nodrošinātu sabiedrības līdzdalību, bez kuras iedzīvotājiem nebūtu iespējams paust savu viedokli ES līmenī ar savu pārstāvības apvienību starpniecību, uzturētu regulāru dialogu ar ES iestādēm, šādi īstenojot demokrātisku līdzdalību politikas veidošanā, atklātu un plašu dialogu, kurā tiek

nodrošināts, ka viedokļu daudzveidība un bažas tiek ņemtas vērā un tiek īstenota vienlīdzīga attieksme pret sabiedrības interesēm un komerciālajām interesēm, un uzraudzītu ES politikas un tiesību aktu īstenošanu, tostarp ES līdzekļu izmantošanu, kā arī darbotos kā līdzsvara un atsvara sistēmai attiecībā uz tiesiskumu; atgādina par Komisijas politiskajās vadlīnijās pausto apņemšanos palielināt sadarbību ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām, kurām ir īpašas zināšanas un svarīga loma konkrētu sabiedrības interešu aizstāvēšanā un cilvēktiesību ievērošanā, un tas nozīmē, ka, lai gan Komisijai nevajadzētu uzdot NVO veikt konkrētas darbības vai atbalstīt konkrētas nostājas vai politiku, joprojām ir ļoti svarīgi, lai pilsoniskās sabiedrības organizācijas, izmantojot ES finansējumu, varētu iesaistīties "atklātā, pārredzamā un strukturētā dialogā ar ES iestādēm", kā noteikts LES 11. pantā, īstenojot tādas darbības kā aizstāvība, demonstrācijas vai tiesvedība, un ka minētajām organizācijām arī turpmāk vajadzētu būt tiesīgām piedalīties attiecīgajās finansēšanas programmās un to rīcībā vajadzētu būt pieejamam pietiekamam attiecīgajiem mērķiem paredzētam finansējumam;

12. uzsver nepieciešamību nodrošināt, ka visi ES līdzekļi nonāk pie tiem paredzētajiem saņēmējiem, un nodrošināt, ka ES finansējums netiek piešķirts vai saistīts ar jebkādu terorisma iemeslu vai veidu, jo tas radītu katastrofālas sekas sievietēm un meitenēm;

13. aicina izveidot stabilu finansēšanas sistēmu, lai nodrošinātu programmas *Daphne* efektivitāti un ilgtspēju nolūkā sekmēt sieviešu un bērnu aizsardzību pret vardarbību; atzinīgi vērtē programmas *Daphne* efektivitāti, piemēram, iespaidīgos tiešos rezultātus un ietekmi salīdzinājumā ar piešķirtajiem pieticīgajiem resursiem; uzsver, ka ir svarīgi atvēlēt īpašu budžeta pozīciju programmas *Daphne* iniciatīvai palielināt pamanāmību, pārredzamību un pārskatatbildību līdzekļu sadalē, jo īpaši ar pasākumiem, kuru mērķis ir apkarot visu veidu un līmeņu ar dzimumu saistītu vardarbību pret sievietēm un meitenēm un vardarbību ģimenē un pienācīgi atbalstīt tajā cietušos; atzīst, ka programmas *Daphne* mērķis ir aizsargāt bērnus, jauniešus un sievietes no visa veida vardarbības un cilvēku tirdzniecības un panākt augstu veselības aizsardzības, labklājības un sociālās kohēzijas līmeni; šajā nolūkā mudina ES uzskatīt šo programmu par prioritāti ES budžetā;

14. prasa programmas *Daphne* finansējuma satvarā izveidot īpašu programmu, kuras mērķis būtu novērst vardarbību pret LGBTIQA+ sievietēm, cita starpā nodrošinot drošas patversmes, piekļuvi viņu vajadzībām pielāgotiem atbalsta pakalpojumiem un viņu seksuālās un reproduktīvās veselības tiesību aizsardzību.

PIELIKUMS. VIENĪBAS VAI PERSONAS, NO KURĀM ATZINUMA SAGATAVOTĀJA IR SAŅĒMUSI PIENESUMU

Priekšsēdētāja kā atzinuma sagatavotāja, pilnībā uzņemoties visu atbildību, apliecina, ka viņa nav saņēmusi nekādu pienesumu no vienībām vai personām, kas būtu jānorāda šajā pielikumā saskaņā ar Reglamenta I pielikuma 8. pantu.

INFORMĀCIJA PAR PIEŅEMŠANU ATZINUMU SNIEDZOŠAJĀ KOMITEJĀ

Pieņemšanas datums	18.2.2025
Galīgais balsojums	+: 27 –: 10 0: 1
Komitejas locekļi, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Abir Al-Sahlani, Mireia Borrás Pabón, Irmhild Boßdorf, Mélissa Camara, Margarita de la Pisa Carrión, Valérie Devaux, Elisabeth Dieringer, Rosa Estaràs Ferragut, Heléne Fritzon, Lina Gálvez, Alexandra Geese, Chiara Gemma, Assita Kanko, Arba Kokalari, Ewa Kopacz, Elena Kountoura, Sebastian Kruis, Judita Laššáková, Eleonora Meleti, Irene Montero, Carolina Morace, Maria Noichl, Mirosława Nykiel, Sirpa Pietikäinen, Giusi Princi, Emma Rafowicz, Joanna Scheuring-Wielgus, Benedetta Scuderi, Laurence Trochu, Marko Vešligaj, Maria Walsh, Lucia Yar
Aizstājēji, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Elena Donazzan, Loucas Fourlas, Elisabeth Grossmann, Jana Toom
Reglamenta 216. panta 7. punktā minētie deputāti, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Gabriella Gerzsenyi, Nikos Papandreou

ATZINUMU SNIEDZOŠĀS KOMITEJAS
GALĪGAIS ATKLĀTAIS BALSOJUMS

27	+
PPE	Loucas Fourlas, Gabriella Gerzsenyi, Arba Kokalari, Ewa Kopacz, Eleonora Meleti, Mirosława Nykiel, Sirpa Pietikäinen, Giusi Princi, Maria Walsh
Renew	Abir Al-Sahlani, Valérie Devaux, Jana Toom, Lucia Yar
S&D	Heléne Fritzon, Lina Gálvez, Elisabeth Grossmann, Maria Noichl, Nikos Papandreou, Emma Rafowicz, Joanna Scheuring-Wielgus, Marko Vešligaj
The Left	Elena Kountoura, Irene Montero, Carolina Morace
Verts/ALE	Mélissa Camara, Alexandra Geese, Benedetta Scuderi

10	-
ECR	Elena Donazzan, Chiara Gemma, Assita Kanko, Laurence Trochu
ESN	Irmhild Boßdorf
NI	Judita Laššáková
PfE	Mireia Borrás Pabón, Elisabeth Dieringer, Sebastian Kruis, Margarita de la Pisa Carrión

1	0
PPE	Rosa Estaràs Ferragut

Izmantoto apzīmējumu skaidrojums:
+ : par
- : pret
0 : atturas